

Plankegulv HELT FRA BUNDEN

Gør Det Selv

SVÆRHEDSGRAD

Fremgangsmåden er forholdsvis enkel, men et flot resultat kræver omhu i alle arbejds gange.

LET

SVÆRT

TIDSFORBRUG

Et par uger.

PRIS

Ca. 30.000 kr./20 m².

Et nyt plankegulv vil være en kæmpe forbedring i de fleste hjem, men faktisk ligger den største forbedring under det smukke træ. **Vi viser, hvordan du retter bjælkelaget op, udstyrer hulrummet med dampspærre og isolerer efter forskrifterne.**

Der er noget tilfredsstillende ved at lægge gulvplanker på et solidt bjælkelag i en tid, hvor mange gulve lægges på eksempelvis spånplader. Og selvom vi er meget bevidste om at bevare husets stil og ikke giver os i kast med at lægge gulvvarme, giver det klassiske gulv faktisk plads til flere forbedringer.

Det gamle gulv har nemlig knirket og svajet i mange år, fordi bjælkerne har vredet sig, og opklodsningerne er gået løs. Vi kiler dem derfor bedre fast i murværket og sørger for god støtte.

Når bjælkerne ligger fast, retter vi dem op med såkaldte lasker, så plankerne får et helt jævnt underlag at ligge på. Herefter etablerer vi dampspærre, isolerer og skruer plankerne fast efter alle kunstens regler. □

Af med gulvet

Inden arbejdet med gulvet kan begynde, skal krybekælderen forberedes på de nye tilstande. Det er nemlig ofte nødvendigt at forbedre ventilationen, når isoleringen øges, fordi der så bliver koldere nede i krybekælderen.

Vi borer derfor tre nye ventilationskanaler og fjerner sten, gammel opklodsning og andet, som kan give skimmel noget at gro på. Herefter isoleres soklen, og en fugtspærre lægges direkte på den stampede jord. Fugtspærren dækker næsten hele gulvet, men har en sprække på 10-15 cm ude ved soklen, så fugt nedefra kan slippe ud.

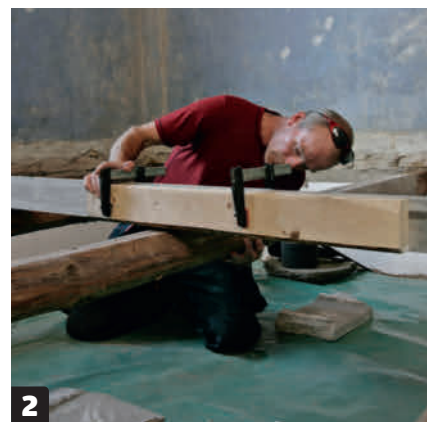
Klods bjælkerne op

Det gamle bjælkelag hviler på indhak i muren. Ved væggen er bjælkerne i vater, men opklodsningen er for længst skredet, så bjælkerne hænger ret meget midtpå. For at få bjælkerne til at ligge så rigtigt som muligt, før vi retter op med lasker, presser vi dem op med en donkraft, mens vi sætter nye understøtninger ind.

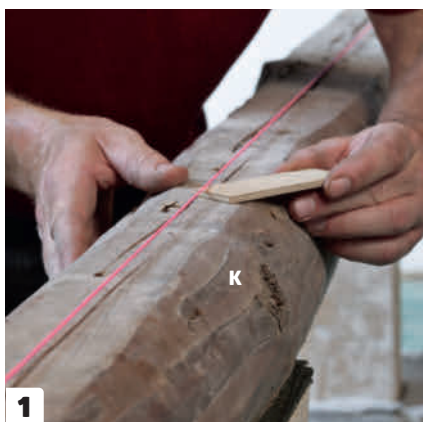
Vi begynder opklodsningen ved de to yderste bjælker, og så retter vi de øvrige op i plan med dem, så godt vi nu kan. Det afgørende er, at bjælkerne ligger stabilt, og at de ikke ligger for højt noget sted.

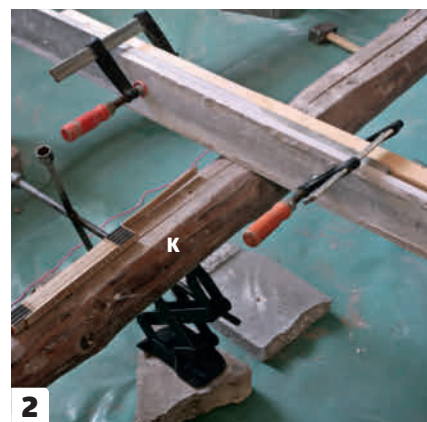
1 Efter at have fjernet fodpanelerne løfter vi det gamle gulv op med hjælp fra et koben og en hammer. Her er det svært at undgå at ødelægge lidt af puds.

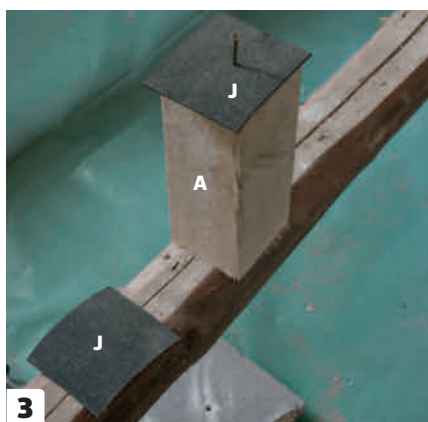
2 Gå bjælkerne igennem. Er de angrebet af råd, skiftes de ud. Herefter samles to retskinner med et bræt til en skinne, der rækker tværs over alle bjælkerne. Nu kan du se, om bjælkerne flugter.

1 Spænd en snor ud på oversiden af bjælken (K), og løft den med et stykke 4 mm krydsfiner i hver ende. Inde på midten kan bjælken nu presses op, til en tilsvarende stump akkurat vil røre snoren.

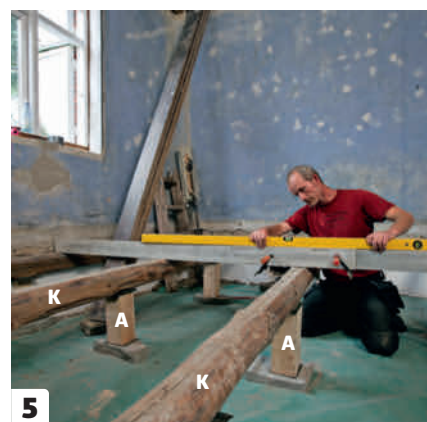
2 Pres midten af bjælkerne (K) op med en donkraft, til de ligger vandret i længderetningen (tjekkes med murersnoren) og passer med de øvrige bjælker på tværs (tjekkes efterfølgende med retskinnen).

3 Skær opklodsningerne (A) til, og placér dem med stykker af murpap (J) som mellem-læg i top og bund. Ned mod fugtspærren gør vi de korte stolper fast til en stump flise med en 6 x 120 mm skrue.

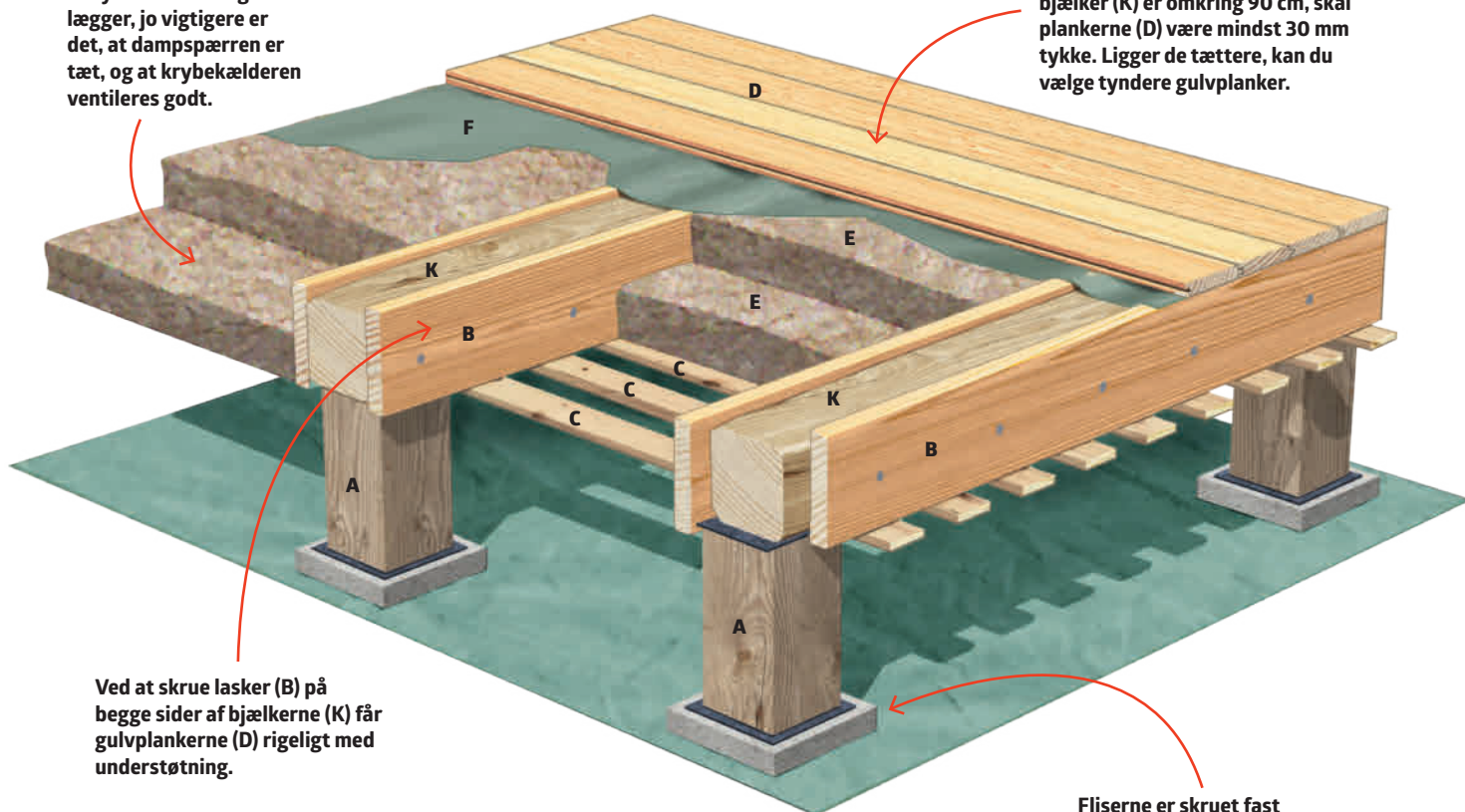
4 Opklodsningen (A) justeres med murpap (J), så bjælkerne (K) har kontakt til alle understøtninger. Vi retter først de to yderste bjælker op og klodser så op med en meters mellemrum, mens vi retter til efter snoren.

5 Gentag processen for alle de øvrige bjælker, og tjek løbende med en retskinne, at de flugter med de yderste bjælker.

Jo tykkere isolering du lægger, jo vigtigere er det, at dampspærren er tæt, og at krybekælderen ventileres godt.

Da afstanden mellem vores bjælker (K) er omkring 90 cm, skal plankerne (D) være mindst 30 mm tykke. Ligger de tættere, kan du vælge tyndere gulvplanker.

Ved at skrue lasker (B) på begge sider af bjælkerne (K) får gulvplankerne (D) rigeligt med understøtning.

Fliserne er skruet fast i opklodsningerne (A) nedefra for at sikre, at de ikke rykker sig med tiden.

MATERIALER

- Opklodsninger (A) af 195 x 195 mm træ
- Lasker (B) af 45 x 195 mm spærtræ
- Forskalling (C) af 19 x 100 mm brædder
- Gulvplanker (D) af 30 x 180 mm fyr
- Isolering (E) (her Knauf EcoBatt 95 mm)
- Dampspærre 0,2 mm (F) (Dafa EcoFoil)

- Dampspærreklæber (G) og -tape (H)
- 6 x 120 mm skruer
- Monta-Flex-skruer, 4,2 x 55 mm
- Murpap (J)
- Kiler og afstandsklodser

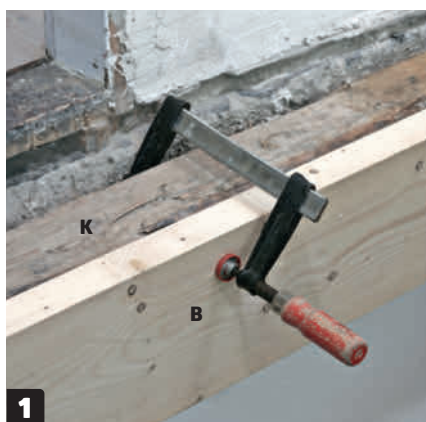
SPECIALVÆRKTØJ

- Parkethammer (lejes), propbor 12 mm

På med laskerne

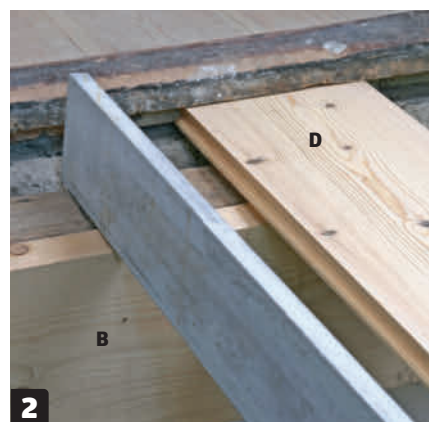
Nu er bjælkerne stabile og tæt på at danne et regulært vandret plan. Ved at skrue lasker på siderne af bjælkerne kan vi nu ikke alene sikre et fuldstændig vandret plan, vi kan også uden videre hæve det, så det passer perfekt med gulvet i den tilstødende gang.

Laskerne placeres og rettes til efter et system, der minder meget om vores rutine ved bjælkerne: Vi begynder med laskerne længst fra hinanden, og når de er vandrette og sidder lige højt, sættes de øvrige op, så de flugter med dem.

1

Spænd en laske (B) fast på siden af den yderste bjælke (K) i rummet. I den anden side er der ikke plads til tvingerne på den yderste bjælke, så her spænder vi den første laske op på den næstyderste bjælke.

2

Find højden på gulvet ved at lægge en gulvplanke (D) oven på de to første lasker (B), og løft dernæst laskerne i den anden ende af rummet, til gulvplanken ligger vandret og i spænd op mod dørtrinnet.

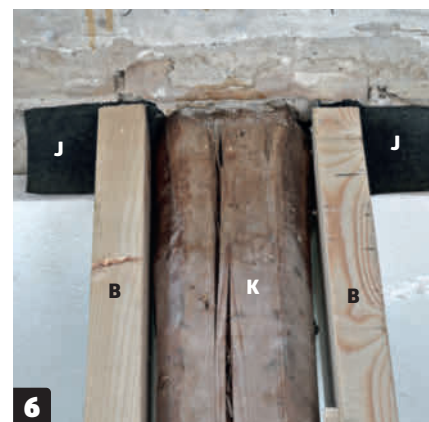
3 Laskernes anden ende løftes op, til laskerne (B) ligger vandret. Med vores forlængede retskinske sikrer vi os, at de samtidig ligger lige højt, og at de stadig ligger, så planken presses op mod dørtrinnet.

Laskerne (B) rettes til efter en snor, på samme måde som bjælkerne (K) blev det. Når de to ender på laskerne er præcis lige høje og i det plan, vi ønsker, spændes en murer-snor op med en 4 mm afstandsklod i hver ende – så kan vi rette ind, hvis laskerne er skæve.

5 Skru laskerne (B) fast på siden af bjælkerne (K) med 6 x 120 mm skruer for hver 50 cm, mens du trykker dem ned eller løfter dem op med donkraften, så de hele vejen er i plan. Bjælkernes sider er ujævne, så vi må lægge kiler ind bag laskerne for at få styr på dem.

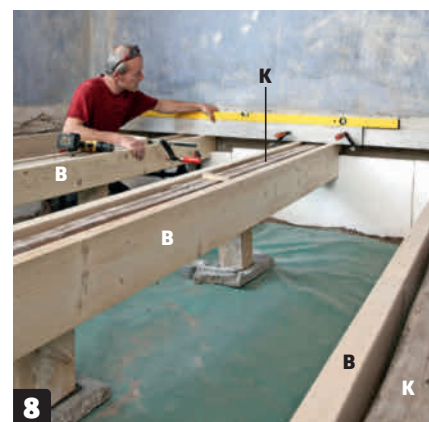
6 Læg mурpаp (J) ind som fugtspærre, hvor laskerne (B) møder muren. Pappet holdes i spænd af laskerne.

Trægulve skal have tid til at akklimatisere

Træet bør ligge i huset en god uge eller mere i sin indpakning, så det ikke giver sig for meget, når det bliver lagt. Emballagen skal derfor først åbnes, lige inden gulvet lægges.

7 Fortsæt på samme måde, og skru laskerne (B) på resten af bjælkerne (K). Ved at sætte lasker på begge sider gør vi konstruktionen langt mere stabil, end hvis vi kun havde sat dem på den ene side.

8 Det er et stort arbejde at stabilisere bjælkerne (K) og rette dem til med lasker (B), men når det er på plads, bliver det meget lettere at lægge plankerne.

I med isoleringen

Man skal ikke rode meget med isolering og tæthed i gamle huse, før man risikerer at skabe problemer. Vi lægger 2 x 95 mm mineraluld i gulvet, hvilket kræver, at vi både lukker tæt af mod stuens varme luft med en dampspærre, og at krybekælderens ventilation øges med nye ventilationsåbninger.

Isoleringsmåtterne lægger vi i to lag på forskallingsbrædder, der skrues fast på undersiden af laskerne.

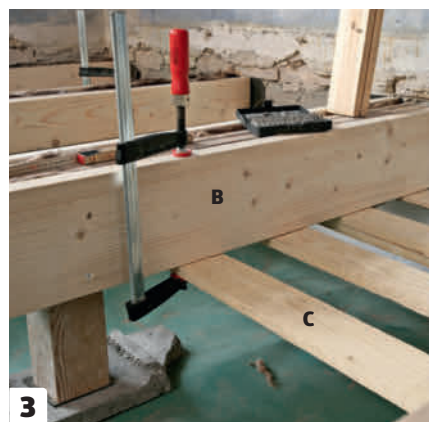
Oven på det etableres så dampspærren, der skal forhindre, at fugtholdig luft kondenserer i isolering og kælder.

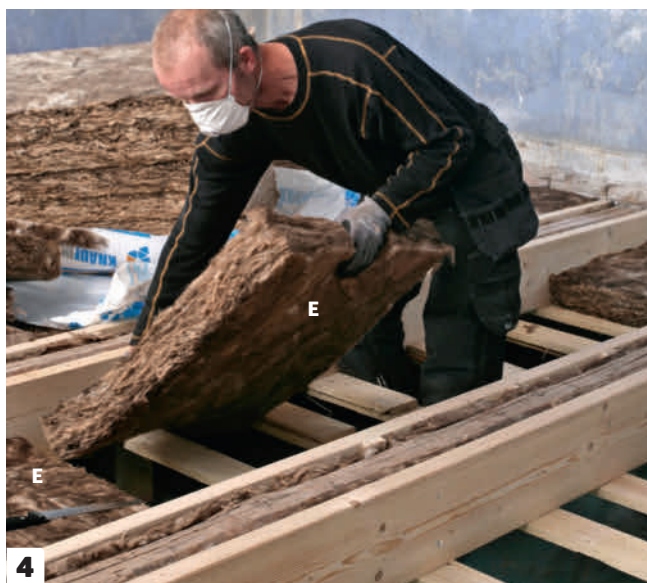
1 Isolér mellemrummet mellem bjælker (K) og lasker (B) med mineraluld (E) i to lag, som forskydes. Det er den stillestående luft i isoleringen, som skaber virkningen, så isoleringen skal ikke pakkes for hårdt.

2 Skru forskallingsbrædderne (C) fast på undersiden af laskerne (B) med 4,2 x 55 mm skruer. Da det kniber med pladsen, sætter vi en vinkelforsats på skruemaskinen.

3 Fordel forskallingsbrædderne (C) med ca. 15 cm luft, så du kan træde ned mellem dem. Spænd dernæst hvert bræt op med tvinger, inden du går i gang med at skruer dem fast til laskerne.

4 Læg isoleringen (E) i to lag med forskudte samlinger, så der ikke opstår kuldebroer. Uanset hvilken form for isolering du bruger, er det en god idé at bruge handsker, maske og trøje med lange ærmer.

5 Fastgør en enkelt bane dampspærre (F) med et par klammer på den midterste bjælke. I første omgang lægger vi kun en enkelt bane, så vi minimerer risikoen for at beskadige dampspærren, mens vi arbejder.

6 Klæb dampspærren (F) fast til murstene med en specialklæber (G). Vi lægger banen på tværs af bjælkerne; så kan vi nøjes med første bane nu og føje de næste til, efterhånden som vi lægger gulvet.

7 Dampspærren (F) sikrer, at der ikke trænger fugtmættet og varm indeluft ned i den kolde kælder. Den forhindrer desuden kondensfugt – og holder på den varme luft.

De første planker

Plankerne er 18 cm brede og 3 cm tykke, og så er de udstyret med not og fer i siderne, men også i enden, så de kan stødes sammen.

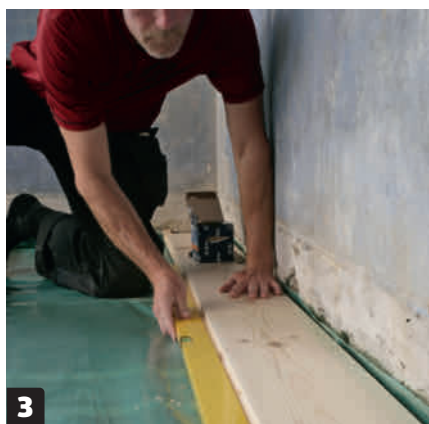
Det oprindelige gulv blev lagt, inden væggene var pudset færdige, så det stak ind under pudslaget. Sådan skal det være igen hos os, så vi kan undgå paneler. Når vi vinkler ned fra den intakte puds, skal gulvet ligge 3-4 mm længere inde. Du kan dog sagtens lægge gulvet og montere paneler efterfølgende. Det første bræt er vigtigt at få lagt helt rigtigt og tjekket, at det er helt lige.

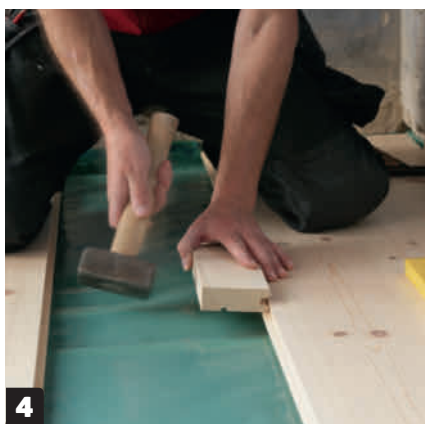
1 **Afkort den første plank (D) med kappesaven.** Den afskårne ende går dog ikke til spilde, da vi bruger den som start på næste række. Der skal være ca. 10 mm luft ud mod væggen.

2 **Læg planken (D) med 10 mm afstandsklodser ind mod væggen** – og 10 mm luft i enderne. Skru den fast i de to yderste bjælker gennem feren med 4,2 x 55 mm skruer, som er egnet til formålet.

3 **Tjek gulvplanken (D),** inden du skrues den fast på midten. Ved at lade vaterpasset glide op og ned langs planken sikrer du dig, at den ikke krummer, hvorefter den kan skrues endeligt fast.

4 **Læg den næste plank (D),** og bank den ind mod den første med en mukkert og en slagklods, inden den skrues fast. Selvom de slanke gulvskruer er lette at trække ned, er det sikrest at bore for.

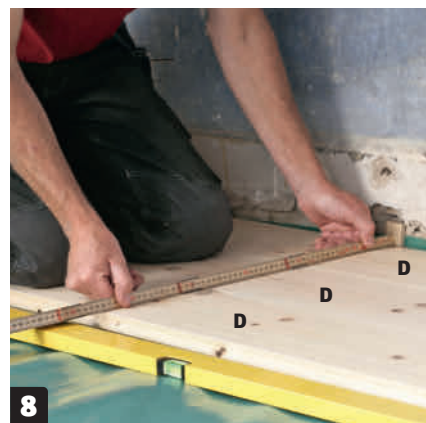
5 **Giv endesamlingen i anden række en god klat lim på ferens underside.** Da enderne har fer og not, behøver de ikke at ligge på bjælkerne. Du bør dog undgå samlinger i samme mellemrum i to naborækker.

6 **Pres plankerne (D) i anden række sammen ved hjælp af et koben.** I den anden ende presses plankerne ind mod en 10 mm tyk afstandsklods og væggen.

7 **Tjek med vaterpasset langs feren,** om de to planker i anden række ligger præcis i forlængelse af hinanden, inden de skrues fast.

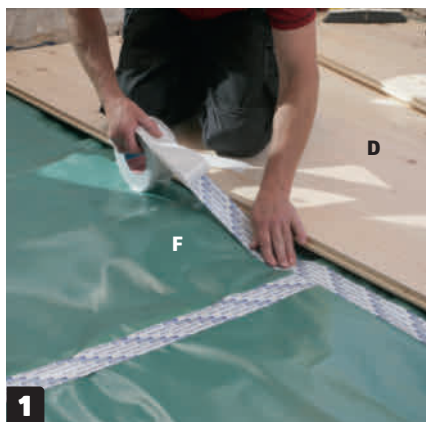
8 **Efter at have lagt tre rækker planker tager vi et tjekmål for hver meter** for at sikre, at der ikke opstår nogen forskydninger. Og det bliver vi ved med for hver tre planker, mens arbejdet står på.

Den sidste planke

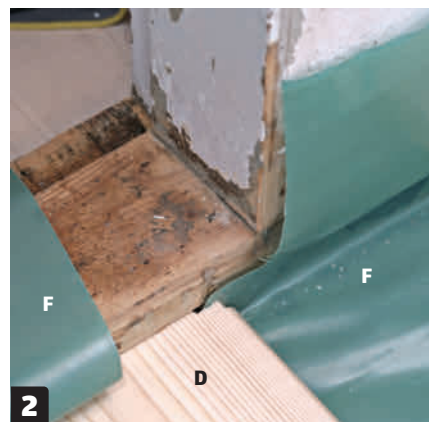
Når den første gulvplanke er på plads, stiger arbejdstempoet gevaldigt. De brede planker lægges en efter en, og det går stærkt med at komme ind i rytmen.

Undervejs følger vi næste bane dampspærrefolie til, og også her skal tætheden sikres. Banerne lægges med mindst 15 cm overlæg, og hele kanten tapes med en særlig dampspærretape. Ligesom den specielle klæber er den beregnet til at holde fast i den glatte folie i mange år.

Den sidste planke er en udfordring, og den må derfor skrues fast ovenfra.

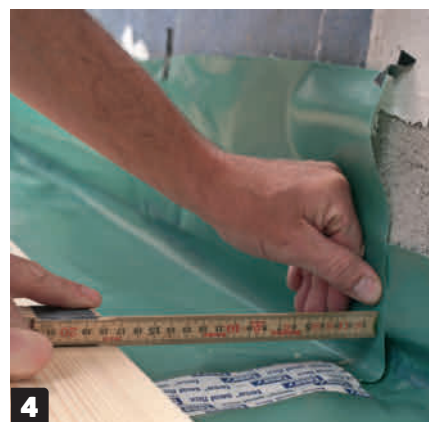
1 Når den første bane dampspærre (F) er næsten dækket af gulvplanker (D), rulles den næste ud. Banerne skal overlappe mindst 15 cm og fuldklæbes med dampspærretape (H).

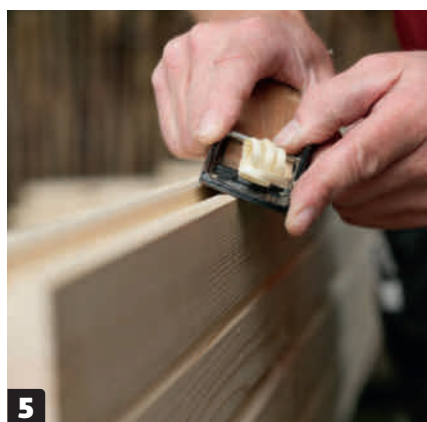
2 Tilpas plankerne (D) rundt om opklodsningen under dørkarmen. Sørg for, at du også her får dampspærren (F) tætnet ud mod væggen med den særlige klæber.

3 Den næstsidste planke må slås på plads med en såkaldt parkethammer, fordi der ikke er plads til mukkert og slagklods. Du kan med fordel leje hammeren, medmindre du har planer om at lægge flere gulve inden for nærmeste fremtid.

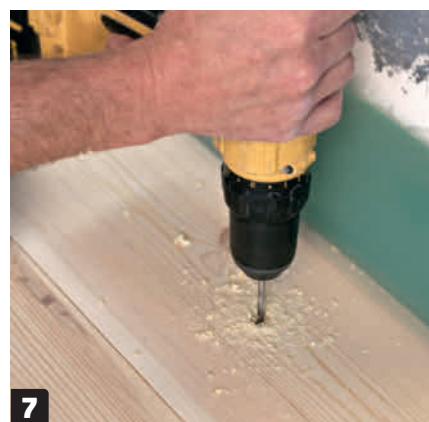
4 Mål op til bredden på den sidste planke. Skær et prøvestykke, der passer på det smalleste sted, og kør det langs feren på næstsidste planke for at kontrollere, om det passer godt nok. Skær herefter til.

5 Høvl lidt af notens "underlæbe" af på sidste planke, så den nemmere kan glide ind over feren, nu hvor pladsen er trang ude ved væggen.

6 Nu skal planken blot bankes ind på plads. Tjek, at der er ca. 10 mm afstand til væggen, så der er plads til, at gulvet kan "arbejde" lidt med tiden.

7 Bor 10 mm ned med et 10 mm bor og derefter helt igennem med et 5 mm bor. Skru herefter planken fast til de underliggende bjælker. Nu kan du proppe hullerne og bevare gulvets glatte overflade.

Prop gulvet

Propperne af træ kan du selv bore ud med et såkaldt propbor. På den måde får du dem i præcis det træ og i præcis den kulør, du ønsker – du borer dem bare ud af en rest fra gulvplankerne. Propbor koster ikke alverden og kan fås for helt ned til 100 kroner for et sæt.

Du kan også købe færdige propper. Det er lidt dyrere, men meget lettere.

Propperne limes fast over skruerne, og når limen er tør, stemmes og slibes de forsigtigt, indtil de er helt plane med gulvet.

1

Giv hullerne en klat lim, og bank 10-mm-propperne, som vi har boret ud af afskær fra gulvet, ned i hullerne. Husk at lade årerne på proppen pege i samme retning som dem på planken.

2

Skær det meste af proppen forsigtigt ned med et stemmejern, og slib herefter resten plan med gulvet. Nu er der blot tilbage at overveje, hvilken behandling gulvet skal have, inden rummet kan tages i brug.

Efterbehandling

For at beskytte træet bedst muligt bør du altid efterbehandle det. Her er sæbe, olie og lak de mest almindelige produkter.

Sæbe giver et flot, mat udseende, men mætter ikke træet i dybden. Jo flere lag, jo bedre beskyttelse. Laget slides forholdsvis let, så det skal behandles ofte.

■ Set til 39 kr./l

Olie giver træet en varm og naturlig glød, og et oliebehandlet gulv føles "blødt" at gå på. Olie trænger ned i træet og yder god beskyttelse, men skal alligevel vedligeholdes med en særlig plejeolie.

■ Set til 180 kr./l

Lak giver en stærk, lukket overflade, som nemt kan rengøres med almindelige rengøringsmidler. Lak findes i farverne klar og hvid, men også i varierende glans.

■ Set til 245 kr./l

